

NEMZETI VAGYON

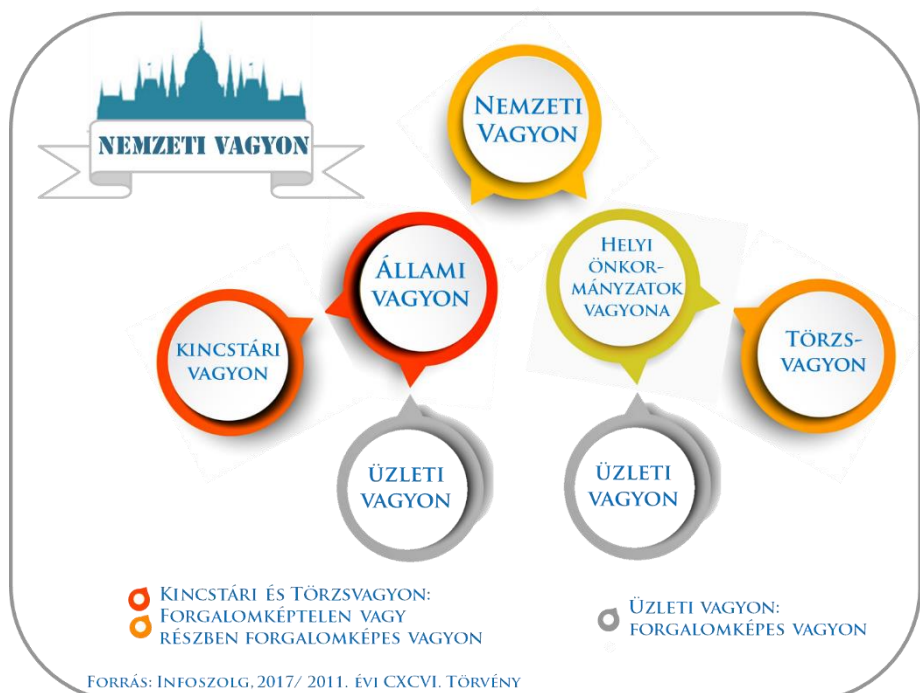
Az Infojegyzet bemutatja a nemzeti vagyon kategóriáit és a vagyonkezelés alapjait, valamint ismerteti a nemzeti vagyonnak minősülő Kossuth téri szobrokat.

- Az Országileltár 492 805 darab, a magyar állam tulajdonában lévő ingatlant tart nyilván 8 841,5 milliárd forint értékben.
- A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. több mint 500 állami tulajdonban lévő cég tulajdonosi felügyeletét látja el.
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet 86 174 darab állami ingatlan esetében gyakorolja a tulajdonosi jogokat, amelyek összértéke 118 milliárd forint.
- Az Magyar Fejlesztési Bank az állam nevében a következő szervezetekben gyakorol tulajdonosi jogokat:
 - Garantiqa Hitelgarancia Zrt.
 - Diákhitel Központ Zrt.
 - Kisvállalkozás-fejlesztő Pénzügyi Zrt.
 - Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt.
 - Hungarofest Nemzeti Rendezvény-szervező Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
 - Regionális Fejlesztési Holding Zrt.
 - Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt.

[Magyarország Alaptörvénye](#) és a nemzeti vagyonról szóló [2011. évi CXCVI. törvény](#) új alapokra fektette a nemzeti vagyon struktúráját, kategóriákat hozott létre a rendszeren belül, valamint definiálta a fogalmakat és a vagyongazdálkodás szabályait ([Állami Számvevőszék, 14236](#)).

Az [Alaptörvény](#) 38. cikke (1) kimondja, hogy **az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon.** „A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele.” Ennek értelmében **a nemzeti vagyon célvagyon, mivel kizárólag meghatározott célokra és érdekekre fordítható, jelen esetben közfeladatokra** ([Bende-Szabó, 2014](#)). Az Alaptörvény megállapítja, az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában lévő gazdálkodó szervezetek törvényesen, önállóan és felelősen látják el feladatukat, **a célszerűséget és az eredményességet szem előtt tartva.** A nemzeti vagyon megőrzését és az azzal való felelős gazdálkodás feltételrendszerét **sarkalatos törvény** határozza meg.

A helyi önkormányzati vagyon az állami vagyontól történő elkülönítése **egzaktnak tekinthető**, mivel az önkormányzatok az állam részét képezik ([Csűrös, 2015](#)). Az állami vagyonról a [2007. évi CVI. törvény](#) rendelkezik, az önkormányzati vagyonnal kapcsolatos előírásokat a [2011. évi CLXXXIX. törvény](#) tartalmazza.

Közgazdasági fogalomként a nemzeti vagyon egy adott ország anyagi javainak és természeti erőforrásainak valamilyen értékben kifejezett összessége. Jellemét tekintve négy főcsoportba sorolható:

- termelő vagyon – pl. termőföld;
- nem termelő vagyon – pl.: színház;
- tartalék- és biztonsági alapok;
- lakosság tulajdonában lévő ingatlanok, és tartós fogyasztási cikkek, külföldi követelések és tartozások különbözete ([Mogyorósi, 2014](#)).

PRIVATIZÁCIÓ ÉS REPRIVATIZÁCIÓ

Magyarországon 1968 és 1989 közötti időszakban a nemzeti vagyon pontos feltérképezésére nem került sor ([Mihályi, 1998](#)). A kilencvenes években született számítások szerint a vállalati formában működő, privatizációba bevonható állami cégek száma 1860 volt, amelynek az értéke csupán az összes vagyonelem 20%-át tette ki. A szocialista rendszer összeomlása után a privatizáció, vagyis az **állami tulajdonban lévő vagyon magánkézbe adása dominált**, a magánszektor a gazdaság meghatározó részévé vált, **kialakult a piacgazdaság**. A hazai magánosítást a készpénzes privatizáció jellemezte. A privatizáció lezárása után az állam kezében elsősorban azok a vagyonelemek maradtak, amelyek ellátási, társadalmi és nemzetgazdasági szempontból meghatározóak ([Török, 2009](#)). A **magánszektor aránya** 1990-ben mért 25%-ról 1998-ban 80%-ra nőtt ([Mihályi, 2010](#)).

Az államosítás és a privatizáció jellemzően ciklikusan követik egymást. **Magyarországon a privatizáció lezárulását követően a kétezres évek végéig csak elvétve került sor államosításra**. A folyamat 2010-től új tendenciát mutat, az államosítás jellemzője, hogy kevésbé gazdasági, inkább politikai szempontok alapján zajlik, „a megvalósítás pedig nem követ

pontos forgatókönyvet, hanem az átfogó politikai értékrend, eszme- és célrendszer bázisán rugalmas és kreatív.” ([Voszka, 2013](#)).

2010 és 2014 között a reprivatizáció több mint 200 céget érintett körülbelül 1600 milliárd forint értékű vásárlással. A tranzakciók nagyobb arányban a tulajdonosok kivásárlását jelentette, **jogi-közgazdasági értelemben nem tekinthetőek államosításnak**. Az anyagi ráfordítás mértéke elenyésző a korábbi privatizációs bevételekhez képest. A tranzakció költségeit tekintve a legnagyobb államosítás az energiaszektor és a pénzügyeteket érintette ([Mihályi, 2015](#)).

A NEMZETI VAGYON KATEGÓRIÁI

A [nemzeti vagyonról szóló törvény](#) alapján az állam és a helyi önkormányzatok vagyona az alábbiak szerint csoportosítható:

1. **Kizárólag az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő vagyon.**
2. **Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak** minősül a nemzeti vagyonról szóló törvényben meghatározott, illetve törvényben, kormány- és helyi önkormányzati rendeletben megállapított vagyonelemek. A kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon állami és helyi önkormányzati tulajdonban történő **megtartása hosszú távon indokolt**.

A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű **nemzeti vagynon** belül további **négy alkategória** különböztethető meg:

- állami tulajdonban álló társasági részesezés, pl.: Magyar Villamos Művek Zrt.,
- vagyonelemek, pl.: Budapest, V. kerület Kossuth Lajos téren álló szobrok;
- műemléki védelem alatt álló építmények és építményegyüttesek, pl.: budapesti Milleniumi Emlékmű, Egri vár és erődrendszer;
- portcélú ingatlanok, pl.: Puskás Ferenc Stadion, Tatai Edzőtábor.

*A nemzeti vagyon három kategóriájának együttes elnevezése **kincstári vagyon az állami vagyon esetében, és törzsvagyon a helyi önkormányzati vagyon esetében.***

*A nemzeti vagyon ezen felüli része az **üzleti vagyon.***

**KIZÁRÓLAGOS TULAJDONÚ
NEMZETI VAGYON**

- A HELYI KÖZUTAK ÉS MŰTÁRGYAIK;
- A HELYI ÖNKORMÁNYZAT TULAJDONÁBAN ÁLLÓ TEREK, PARKOK;
- A HELYI ÖNKORMÁNYZAT TULAJDONÁBAN ÁLLÓ NEMZETKÖZI KERESKEDELMI REPÜLŐTÉR, A HOZZÁ TARTOZÓ ESZKÖZÖK;
- A HELYI ÖNKORMÁNYZAT TULAJDONÁBAN ÁLLÓ VIZEK, KÖZCÉLÚ VÍZI LÉTESÍTMÉNYEK, IDE NEM ÉRTVE A VÍZI KÖZMŰVEKET.

- A SZENT KORONA ÉS A HOZZÁ TARTOZÓ JELVÉNYEK;
- AZ ORSZÁGHÁZ,
- A FÖLD MÉHÉNEK KINCSEI TERMÉSZETES ELŐFORDULÁSI HELYÜKÖN;
- A FELSZÍN ALATTI VIZEK, MEGHATÁROZOTT FOLYÓVIZEK, HOLTÁGAK, TERMÉSZETES TAVAK, STB.;
- A MEGHATÁROZOTT CSATORNÁK, TÁROZÓK, ÁRVÍZVÉDELMI FŐVÉDVONALAK, ÁLLAMI VÍZI KÖZMŰVEK;
- AZ ORSZÁGOS KÖZUTAK ÉS AZOK MŰTÁRGYAI;
- AZ ÁLLAMI TULAJDONBAN ÁLLÓ TEREK, PARKOK;
- A MEGHATÁROZOTT ORSZÁGOS TÖRZSHÁLÓZATI VASÚTI PÁLYÁK ÉS AZOK TARTOZÉKAI;
- AZ ÁLLAMI TULAJDONBAN LÉVŐ NEMZETKÖZI KERESKEDELMI REPÜLŐTÉR;
- A BARLANG;
- A RÁDIÓSPEKTRUM
- A BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ.

FORRÁS: INFOSZOLG. 2017/ 2011. ÉVI CXCVI. TÖRVÉNY

3. Korlátozottan forgalomképes nemzeti vagyonnak minősül az állam esetében a közszolgáltatási tevékenységet ellátó, gazdasági társaságként működő, az állam többségi tulajdonában lévő társasági részesedés. Korlátozottan forgalomképes vagyonnak tekinthető a helyi önkormányzatok esetében – többek között – az önkormányzat tulajdonában álló közmű és társasági részesedés, ezek nem szolgálhatnak hitelfelvétel fedezetéül. A törzsvagyon minősítés feltétele, hogy a vagyon önkormányzati feladat és hatáskör ellátást, illetve közhatalom gyakorlását szolgálja.

A három kategóriába nem tartozó nemzeti vagyon az üzleti vagyon, amelynek a tulajdonosi joggyakorlására nincs általános korlátozás (Bende-Szabó, 2014). **Az üzleti vagyon olyan nemzeti vagyon, amely nem tartozik a kincstári- és a törzsvagyonba.** Az üzleti vagyon elidegeníthető, valamint hasznosítható, a piaccgazdaság részének tekinthető (Mogyorósi, 2014).

A nemzeti vagyonról szóló törvény értelmében az **államot és a helyi önkormányzatot monopóliumok illetik meg**, ennek a részleteit a koncesszióról szóló [1991. évi XVI. törvény](#) tartalmazza.

A tulajdonosi jogokat az állam és a helyi önkormányzatok nem közvetlenül gyakorolják, hanem **tulajdonosi joggyakorlókön** keresztül. A vagyon mértékét a joggyakorló nyilvántartja és ellenőrzi. Az adatok néhány kivételtől eltekintve nyilvánosak, ennek részleteit a [minősített adat védelméről](#) szóló törvény részletezi. A nyilvántartás értékalapú, vagyis a vagyon értékének változását is magában foglalja (Bende-Szabó, 2014). A helyi önkormányzatok **vagyongazdálkodási tervet** kötelesek készíteni.

Az állami vagyon esetében 1990-ben önálló szervezeteket hoztak létre a kincstári vagyon és az üzleti vagyon kezelésére. A többszörös szervezetátalakítás eredményeképpen **alakult ki a vagyonkezelés mai struktúrája** (Török, 2009).

Az állami vagyon felett a tulajdonosi jogokat – eltérő rendelkezés hiányában – a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) gyakorolja. Az MNV Zrt. jelenleg 17 ezer milliárd forint állami vagyont felett rendelkezik (mnvzrt.hu). A Nemzeti Földalap az állam tulajdonában lévő termőföldek, mező-, és erdőgazdasági földek összessége (nfa.hu), tulajdonosi jogokat az agrárpolitikáért felelős miniszter gyakorolja a Nemzeti Földalapkezelő Szervezeten keresztül. A Magyar Fejlesztési Bank külön meghatározott, állami tulajdonban lévő gazdasági szervezetek felett gyakorolja a tulajdonosi jogokat. Az állami vagyon nyilvános közzétételét az Állami Vagyonnyilvántartási Kft. végzi az [Országleltár](http://Orszagleltar) honlapon.

Az önkormányzati vagyonnal kapcsolatos általános előírásokat a [2011. évi CLXXXIX. törvény](#) tartalmazza, amely egyben részletezi a közzététel átadásához kapcsolódó vagyonkezelői jogot.

KOSSUTH TÉR

A budapesti **Kossuth Lajos téren álló szobrok** a [nemzeti vagyonról szóló törvény](#) értelmében 2012-től **nemzetgazdasági szempontból**

kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősülnek.

A Kossuth tér rekonstrukciójáról a [61/2011. OGY határozat](#) döntött, amely kimondta a tér képzőművészeti arculatának 1944. előtti visszaállítását. A rekonstrukció során:

- 2013-ban eltávolították A forradalom lángja és az 1952-ben felállított Kossuth-emlékműveket, valamint áthelyezték A Dunánál – József Attila portrészobrot;
- 2014 során felújították II. Rákóczi Ferenc szobrát és felavatták gróf Tisza István emlékművét;
- 2015-ben felállították Horvay János által alkotott Kossuth-emlékmű másolatát;
- 2016-ban felavatták gróf Andrássy Gyula emlékművét (nemzetfotere.hu, mti.hu).

A [T/15784.](#) számon 2017 májusában benyújtott törvényjavaslat a rekonstrukció során bekövetkezett változásoknak megfelelően rendezi a Kossuth téren álló szobrok nemzeti vagyonként történő minősítését. A törvényjavaslat értelmében a felsoroltak mellett Nagyatádi Szabó István portrészobra is nemzeti vagyonnak minősül.

Források:

- Jelentés az állami vagyon feletti tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos tevékenységek ellenőrzéséről – Állami Számvevőszék, [14236](#)
- Dr. Bende-Szabó Gábor: [A vagyongazdálkodás jogi keretei](#), NKE, 2014.
- Csűrös Gabriella: [Államháztartási alapismeretek](#), Debreceni Egyetemi Kiadó, 2015.
- Mihályi Péter: [A gazdaság államtalanítása](#), 1988–1998 – In.: Magyarország politikai évkönyve, 1889/2.
- Mihályi Péter: A magyar privatizáció enciklopédiája. 11. [A privatizáció értékelése](#). Pannon Egyetemi Könyvkiadó–MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 2010.
- Mihályi Péter: [A privatizált vagyon visszaállamosítása Magyarországon 2010 – 2014](#). MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 2015.
- Dr. Mogyorósi Sándor: [A nemzeti vagyonról szóló törvény alkalmazása a helyi önkormányzatok életében](#). – In.: Új Magyar Közigazgatás, 2014. évi 4. szám.
- Török Ágota: [Az állami vagyonkezelés elmúlt 20 éve, kapcsolódva a közbeszerzési szabályok kialakulásához](#) – In.: Jog-Állam-Politika, 2009/3. szám CD melléklete
- Voszka Éva: [Államosítás, privatizáció, államosítás](#) – In.: Közgazdasági Szemle, LX. évf., 2013. december.

Készítette: Simsa Tünde
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486